

برابری و رفع تبعیض

پانزده گفتگوی پژوهشی درباره حقوق قومیت‌ها

اصغر زارع کهنمویی

با مقدمه عمادالدین باقی

www.ketab.ir

برابری و رفع تبعیض / اصغر زارع کهنمویی

ویراستار: مایده صالحی نجف آبادی

چاپ اول: ۱۳۹۴ تیریز ۵۰۰ نسخه

کلیات: حقوق ملل / سطح ویرایش: الف ۳

قطع: رقعی. ۲۸۴ صفحه. فونت: ب زر ۱۳ کاغذ: ۷۰ گرم مازندران

شابک: ۹۶۳۰۰-۰۰۰-۹۴۳۰۰-۶۰۰-۹۷۸

مراج: گرافیک: وحید دولتشاهی

تیریز: خیابان چای کنار، به طرف آبرسان، نرسیده به پل سنگی

جنب ساختمان کوثر، پلاک ۲۵۵، طبقه دوم / تلفن: ۳۳۳۶۴۳۸ (۰۴)

www.mugham-pub.com / www.mugham-pub.ir

info@mugham-pub.com

حق چاپ برای نشر موعام محفوظ است

نسخه الکترونیک این کتاب از Fidibo قابل تهیه است

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

سرشناسه: زارع کهنمویی، اصغر، ۱۳۵۸ -

عنوان و نام پدیدآور: برابری و رفع تبعیض: گفتگویی درباره

حقوق قومیت‌ها

مشخصات نشر: تیریز: موعام، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۳۸۵ ص؛ ۵/۴ × ۵/۲۱ س.م.

شابک: ۹۶۳۰۰-۰۰۰-۹۴۳۰۰-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبای مختصر

یادداشت: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir>

قابل دسترسی است

شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۹۷۸۲۲

فهرست مطالب

رویکرد مدیرانه به مسئله انسانی و اجتماعی قومیت‌ها / ۰۹

مقدمه عمادالدین باقی

چرا تحقق حقوق قومیت‌ها ضروری است؟ / ۱۵

مقدمه مؤلف

حقوق بشر فوآثر از همه مصلحت‌ها است / ۲۵

قومیت، اخلاق، روشنفکری و حقوق بشر در گفتگو با آرش نراقی

حل بحران‌های اخلاقی، در گرو حل بحران قومی است / ۶۳

ملت‌سازی و دولت‌مدن، ظهور فساد و سقوط اخلاق در گفتگو با سعید معیدفر

نباید ساده‌ترین مطالبات قومی‌انگ تجزیه‌طلبی بخورد / ۸۵

جامعه‌شناسی کشش‌های قومی در گفتگو با کاووس سیدامامی

قرآن علیه نژادپرستی و تحقیر اقوام موضع گرفته است / ۱۱۳

رهیافت دینی حقوق قومیت‌ها در گفتگو با سیدحیدر بیات

پیگیری سیاست تبعیض‌مثبت، درباره قومیت‌ها ضروری است / ۱۴۳

رهیافت جامعه‌شناختی حقوق قومیت‌ها در گفتگو با ابراهیم حاجیانی

گرایش به حقوق اقوام با ملی‌گرایی و قوم‌گرایی تفاوت دارد / ۱۶۱

ارتباطات درون فرهنگی و مسئله قومیت در گفتگو با یونس نوربخش

ملی‌گرایی پهلوی، یک ناسیونالیسم رمانتیک فارس‌گرا بود / ۱۸۵

جامعه‌شناسی ناسیونالیسم و مطالبات اقوام در گفتگو با حمیدرضا جلالی پور

خیلی از ما ایرانی‌ها نژادپرست هستیم / ۲۰۹
ناسیونالیسم و نژادپرستی در ایران در گفتگو با صادق زیباکلام

رعایت حقوق قومیت‌ها الزامی است / ۲۲۳
سیاست، قومیت و هویت در گفتگو با مجتبی مقصودی
نگاه امنیتی، نمی‌گذارد مسأله اقوام عادی شود / ۲۵۱
قومیت، ملیت و اندیشه فراملی در گفتگو با احمد رضایی

نگاه رضاشاهی به حقوق قومیت‌ها هنوز ادامه دارد / ۲۷۱
مدیریت استراتژیک گروه‌های قومی در گفتگو با سید هاشم هدایتی

مطالبات قومی، آتش زیر خاکستر است / ۳۰۷
رهیافت سیاسی حقوق قومیت‌ها در گفتگو با جلال جلالی‌زاده

دخالت خارجی‌ها، ربطی به مطالبات داخلی ندارد / ۳۲۹
وضعیت قومی در روابط بین‌الملل در گفتگو با محمدعلی حیدری

نگاه هراس‌آلود به مطالبات اقوام، خطرناک است / ۳۵۱
قومیت و سیاست‌های قومی در گفتگو با حسین گودرزی

انقلاب اسلامی، الگوی ملت‌سازی رضاخان را زیر سؤال برد / ۳۶۵
یکسان‌سازی پهلوی و دگرگونی سیاسی بعد از انقلاب در گفتگو با فرامرز تقی‌لو

روحانی‌کنشگری برای تحقق حقوق قومیت‌ها؟ / ۳۷۹
به مناسبت سخنرانی عربی رئیس‌جمهوری در اهواز، اصغر زارع کهنمویی

رویکرد مدبرانه به مسئله انسانی و اجتماعی قومیت‌ها

مقدمه عمادالدین باقی

متولد ۱۳۴۱

کارشناس ارشد علوم اجتماعی

روزنامه‌نگار و فعال حقوق بشر

نمونه آثار: حق حیات، تراژدی دموکراسی در ایران

به نام آفریدگار انسان‌ها، ملت‌ها و آیین‌ها

ما برای هر ملتی، آیین و طریقه روشنی قرار دادیم و اگر خدای خواست، همه شما را امت واحدی قرار می‌داد؛ ولی خدا می‌خواهد شما را در آنچه به شما بخشیده بیازماید. (مائده ۴۸) ای مردم! ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم و شما را تیره‌ها و قبیله‌ها قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید (این‌ها ملاک امتیاز نیست). گرمی‌ترین شما نزد خداوند باتقواترین شما است. (حجرات ۱۳) هر کس طبق روش و خلق و خوی خود عمل می‌کند؛ و پروردگارتان کسانی را که راه‌شان نیکوتر است، بهتر می‌شناسد. (اسراء ۸۴)

اگر پلورالیزم به رسمیت شناختن تکثر ملل و نحل است، در آیینی که قرآن کتاب آن است بدین صراحت پذیرفته شده است و تنوع اقوام و ملت‌ها را امری تکوینی و خواست خداوندی و برای جذابیت و غنای زیست و فرهنگ آدمیان می‌داند و این موضوع، بدیهی‌تر از آن است که مسأله گفتگو باشد؛ اما گاه همین بدیهیات، مخفی و مسأله برانگیز می‌شوند و کتاب‌هایی را از قبیل آنچه در دست دارید، ایجاب می‌کنند.

اگر نبود طلب و دعوت پیگیر مؤلف محترم، این جسارت نبود که بر مجموعه‌ای از گفتارهای اهل خرد پیش‌سخنی تحریر شود و بهتر آنکه این وجیزه را همچون مقالی کوتاه و همدلانه در جوار این مجموعه دریابید که موضوع آن انسانیت و انسان است و ایران.

ایران در طول قرن‌ها کشوری دارای نظام شاهنشاهی و کثیرالمله بوده است و لقب شاهنشاه یعنی شاه شاهان نیز حاکی از وجود ایالت‌های مختلف با شاهانی مستقل است که همگی تحت فرمان یک شاه و دولت مرکزی رهبری می‌شده‌اند. هم مرکزیت و حکومت فراگیر ملی وجود داشته و هم استقلال و اقتدار در ملیت‌ها و قومیت‌ها. مسأله قومیت‌ها در ایران اما از اواخر قه‌جاریه از زمانی دراز بود که به یک مسأله امنیتی مبدل شد. شاید بتوان سرآغاز سیستماتیک این فرایند را از کوچ اجباری و سرکوب قومیت‌ها در دوره رضاخان برشمرد. هرچند پاره‌ای از محققان این اقدامات را برای ساختن دولت مدرن در ایران ضروری شمرده‌اند. او بدون توجه به دلیل اصلی آهنگ جدایی‌خواهی و آشوب در مناطق مرزی و قومی که ناشی از دو مسأله ستم و تبعیض و مرکزگرایی از یکسو و تضعیف اقتدار حکومت

مرکزی پس از جنگ جهانی از سوی دیگر بود، روش مشت آهنین را برای حل یک معضل پیچیده فرهنگی سیاسی اتخاذ کرد، خطایی که پس از او همچنان ادامه یافته است. قدرت های خارجی نیز همواره از این مسأله به عنوان یک فرصت برای خود استفاده می کردند. پس از انقلاب اسلامی سال ۱۳۵۷ این دمل چرکین دوباره سرگشود و مجموعه ای از خطاها و بی تجربگی های حکومت نوپا و متقابل گروه هایی که دنبال جای پای خود بودند و به هویت گروهی و منافع سیاسی خود بیش از منافع و مصالح مردم اصالت می دادند، آتش جنگی را شعله ور کرد که تا سال های دراز فضای هر گونه بحث در این زمینه را امنیتی کرد. علی رغم اینکه قانون اساسی جمهوری اسلامی رویکرد مطلوبی نسبت به مسأله قومیت ها داشت؛ اما کمتر تدبیری برای پیشبرد این رویکرد اتخاذ شد و برخی دستگاه ها و افراد نیز نان خود را در امنیتی تر کردن این موضوع می دیدند.

یکی از خطاهای مستمر همواره عدم تمایز گذاری میان هویت جویان و جدایی طلبان بوده است و همه را با یک چوب راندن نتیجه ای جز تقویت نظریات رادیکال جدایی طلبی و بی اعتبار شدن اصلاح گری در چارچوب ایرانی متحد و کثیرالمله نداشته است. هنگامی که برای اصلاح این وضعیت در سال ۱۳۸۴ روزنامه جمهوریت را راه اندازی کردیم و برای نخستین بار صفحه مستقلی را تحت عنوان «صفحه اقوام» گشودیم؛ افراد زیادی ابراز نگرانی کردند و گفتند: «اجازه نخواهند داد»، «حساسیت درست می شود» و...؛ اما عقیده نگارنده این بود که ما می توانیم با بحث های کارشناسی نشان دهیم که گفتگو درباره اقوام ایران راهی برای غنای فرهنگی و انسجام اجتماعی

است که قرن‌ها در این سرزمین وجود داشته است. ما باید نشان دهیم مسئله اقوام یک مسئله انسانی و اجتماعی است که با سرپنجه تدبیر حل خواهد شد نه با تدمیر. از همین رو در دیداری که با روحانی اصلاح طلب آقای علی یونسی پس از انتصاب به پست دستیار ویژه یا معاون رئیس جمهور در امور اقوام و اقلیت‌های دینی و مذهبی، به ایشان گفتم که به عقیده من، اهمیت این کار از وزارت اطلاعات بیشتر است. در زمینه سبک تدمیر به جای تدبیر حکایت‌هایی شگفت هم از دوره فعالیت انجمن دفاع از حقوق زندانیان دارم که اکنون مجال بازگویی آن‌ها نیست و به موقعی دیگر موکول می‌کنم.

چند سال پیش هم که آقای اصغر زارع کهنمویی مؤلف ارجمند کتاب پیش رو، کار گفتگو در این زمینه را آغاز کرد، هنوز فضای مساعدی برای ورود بدان نبود؛ اما عقیده راسخ وی به حقوق قومیت‌ها که بار اتهامی از سوی شکاکان و یا مغرضان را هم نثار او می‌ساخت، انگیزه‌ای بود برای انجام آن تا بدین فرجام رسیده است. بی‌شک از گفتگو نمی‌توان انتظاری در اندازه کار پژوهشی داشت مگر پژوهش‌هایی که به سبک گفتگوها عرضه می‌شوند و نادرنده؛ اما این مجموعه از تنوع و روانی لازم برای بهره‌بردن خواننده‌اش برخوردار است. در موضوع قومیت‌ها تاکنون چند اثر وزین علمی منتشر شده است اما آن‌ها از منظری کلی و نظری به موضوع پرداخته‌اند؛ لیکن اهمیت درجه نخست این کتاب، به باور من، در اصل موضوع و ورود به آن از منظری عینی‌تر است که به عادی‌ساختن بحث در این زمینه و ترفیق فضای امنیتی یاری می‌رساند. هر گامی برای انتقال موضوع از

حوزه امنیتی صرف به حوزه فرهنگی درخور استقبال و حمایت است
و کتاب پیش رویی از این گام‌ها است.
و تنها آنچه به سود مردمان است در زمین می‌ماند و بس و جز آن
چون کف روی آب، رفتنی است.

عمادالدین باقی

بهمن ۹۲